

REDACTIA

Arad, strada Aulich Nr. 1

ABONAMENTUL

Pentru Austro-Ungaria:
pe un an 20 cor. pe 1/2
an 10 cor.; pe 1/4 de an
5 cor.; pe 1 lună 2 cor.
Nr-ii de Duminecă pe an
— 4 coroane. —
Pentru România și
străinătate pe an:
40 franci.

Manuscrisurile nu se napoiază

TRIBUNA POPORULUI

ADMINISTRAȚIA:

Arad, strada Aulich Nr. 1

INSERTIUNILE:

de un sir garmond: prima
dată 14 bani; a doua oară
12 bani; a treia oară 8 b.,
și timbru de 60 bani de
fiecare publicațiune.

Atât abonamentele cât și
insertiunile sunt a se plăti
înainte în Arad.

Sortorii nefrancați nu se
primesc.

Curentul anti-transilvănean.

III.

Nimeni nu mai poate tăgădui, că astăzi există un curent agresiv împotriva ideii conducătoare, despre care am vorbit, că acest curent este deja foarte accentuat și că el a pornit din chiar gremiul neamului nostru, din România. Acel curent se manifestă în o atitudine ostilă noue Transilvănenilor, — înțelegându-se sub „Transilvăneni“ în accepția convențională a fraților din România, Români din statul ungar în genere.

Causa acestui curent suntem în primul rând noi înșine. Cât timp noi, Românii din statul sft. Stefan, ne aflam la locul nostru de apărători ai românismului periclitat; până ce luptele noastre naționale erau date cu vigoare, exista un ideal care — desigur nu numai în aparență ci de fapt — ne unia pe toți; aveam cu noi sentimentele bune ale tuturor Românilor, ear' adversarii unității noastre nu puteau nici crăeni. Indată ce luptele noastre au apucat-o spre declin — și încă fără a fi ajuns la vre-o isbândă potrivită — adversarii nostri s'au ridicat puhoiu și și'au început acțiunea.

Curentul s'a început prin șoapte, colportate de acești adversari. Șoaptele de tot felul au avut darul de-a produce o nemulțumire împotriva noastră. Nemulțumirea s'a arătat mai întâi prin încetarea subită a entuziasmului pentru cauza noastră națională și prin trecerea bruscă la indiferențism; s'a prefăcut apoi în nedreptățiri și acușări și din acușări în injurii, da în injurii. Toate acestea nu numai la adresa noastră, a Transilvănenilor de-a acasă, ci mai ales în contra acelor dintre noi, cari trăiesc astăzi în regatul român, fie ca cetățeni recunoscuți, fie ca simpli români.

Reproducem aici un fragment din o scrisoare a unui amic al nostru, stabilit în București, în care eată cum caracterizează numitul curent:

„Aici în țeară, în cercurile politice (acum conservatoare) cât și în opinia publică s'a produs un curent puțin amical Transilvănenilor de aici și de-acasă. De luptele voastre — poate chiar pentru-că nu luptați ca mai înainte, nu se mai pasiunează nimeni. Ardelenii de aici, profesori, funcționari, comercianți etc., sunt priviți cu ochi răi. Postulanții ardeleni sunt respinși și îndrumați să se întoarcă acasă... E firește, de prisos să Vă spun, că cei ce agită acest curent sunt Ovrei și alți străini, cari profită de zăpăce'a generală. Și e trist, că se găsesc o seamă de bărbați politici, cari se lasă seduși de acest curent... Chestiunea trebuie studiată și expusă și un remediu trebuie căutat, până nu va fi prea târziu“.

Astfel ne scria amicul nostru mai astă-vară. Afirmățiile lui ni se păreau exagerate, dar rënd pe rënd

ni-a fost dat să ne convingem că sunt adevărate.

Peste puțin timp ne-a sosit adevărată știrea din București că dl ministru al domeniilor Nicolae Flea a respins pe patru Ardeleni de la posturile de copişti. Casul este cunoscut cetitorilor nostri încă din Iulie 1899.

Ziarul conservator „Epoca“, răspunzând ziarelor liberale cari luaseră apărarea celor patru tineri, motiva în numărul seu din 20 Iulie procedenți dlui Flea în chipul următor:

„Ziarele liberale injură surugiește pe dnul N. Flea, ministrul domeniilor, pentru că la un concurs ținut la acel departament pentru ocuparea unor posturi de copişti, n'au fost admiși niște tineri străini, deși de origine română. — Amintim, că pentru ca să ocupi o funcțiune publică în România trebuie să fii cetățean român sau naturalizat“...

Eată aici curentul isbucit și adus întâiașdată în publicitate.

În procedeul dlui ministru Flea și în motivele invocate, se stabilește o teorie nouă, care restoarnd un principiu tradițional și până acum respectat. Nici odată Ardelenii n'au fost socotiți, de „străini“ în înțelesul acesta; niciodată n'au fost înlăturați din funcțiunilor publice în România în temeiul unui asemenea pretext. Teoria dlui Flea, că Ardelenii ar fi pentru România „Străini, deși de origine română“ este aproape identică cu aceea a Maghiarilor, în înțelesul căreia suntem socotiți „oláh ajkú magyarok“, adică „maghiari cu buze valache“... Și eată-ne astfel „străini“ înaintea Maghiarilor, „străini“ înaintea unor frați din România, — „străini“ noi, cei mai băstinași Români de pe urmele gloriosului trecut al neamului nostru!

O asemenea teorie periculoasă fiind, n'o putem lăsa fără reflexiune. Adevărul este, că nu numai istoria sau tradiția este aici contrazisă, dar chiar și constituția României, votată la 1866 de oamenii luminați. Spiritul acelei constituții — din care dl Flea și'a scos noua teorie a românismului — este foarte larg, și nu face deosebire între Românii, ci numai între Români și străini de rasă. Așa de pildă în articolul 10 din constituție, care începe cu frumoasa frază, „toți Românii sunt egali înaintea legii“, se spun, privitor la funcționari, următoarele:

„Românii singuri sunt admisibili în funcțiunile publice, civile și militare. Străinii nu pot fi admiși în funcțiunile publice, decât în cazuri excepționale“...

Evident deci, că aici nu e vorba de „cetățean român“ — căci poate fi cineva cetățean român și totuși străin — ci de român în înțeles etnic sau de rasă. Și astfel s'a și practicat lucrul acesta din vremuri. Nici-odată Românii ardeleni n'au fost înlăturați dela serviciul public. În casul cel mai rău au fost admiși în mod provisoriu, până ce prin lege specială i-s'a votat recunoașterea. „Naturalizarea“ n'a fost nici-odată o condiție sine qua non, ci totdeauna o ușoară și simplă formalitate.

Ne-aducem aminte, că marelui bărbat al neamului nostru, lui Simeon Bărnuț asemenea i-s'a oferit cetățenia română. El însă a crezut că aceasta este o restricțiune a românismului său și „din înalte considerațiuni de interes național“ a continuat a se socoti și a fi cetățean Transilvănean, ocupând cu toate acestea și funcțiuni de cea mai mare importanță în România.... Ori, dl Flea ar fi capabil să numiască și pe Bărnuț „străin“... deși de origine română“....?

Aceia deci, cari din motive încă puțin clare, forțează să stabilească cetățenia juridică drept condiție pentru Românii din ori-ce provincie, pentru-că să poată beneficia de drepturile ce li-o acordă simpla calitate etnică, lucrează în direcție străină și de concepția istorică a românismului, și de „constituția României, dar mai ales împotriva ideii unității noastre naționale și culturale. E trist, când în loc de a se derîma barierele dintre Român și Român, ele se îmulțesc.

Nu e vorba numai de cei patru Ardeleni cari au fost respinși pe motive atât de nenaționale. Nici de alții, cari, cum auzim, chiar acum sunt scoși din funcțiunile căilor ferate române, deși au făcut serviciul de ani îndelungați. E vorba de un principiu ce se calcă, de principiul unității, și aici găsim noi pericolul. Pentru respectarea acestui principiu e în drept ori ce Român să-și ridice glasul. Și noi o facem.

Nu e vorba numai de cei patru Ardeleni cari au fost respinși pe motive atât de nenaționale. Nici de alții, cari, cum auzim, chiar acum sunt scoși din funcțiunile căilor ferate române, deși au făcut serviciul de ani îndelungați. E vorba de un principiu ce se calcă, de principiul unității, și aici găsim noi pericolul. Pentru respectarea acestui principiu e în drept ori ce Român să-și ridice glasul. Și noi o facem.

Nebunii bănffyeste. Organul lui Bánffy (Nrul dela 18 Martie) și-a pus gând să-și scoată revoluționar pe I. P. S. Sa Metropolitanul dela Blaj. Sub titlul „Archiepiscop revoluționar“ un Schreib Moritz oare-care scrie un prim-articol, care începe:

Nu ne lăudăm cu faptul că am dezvoltat agitațiunea pusă la cale de metropolitul din Blaj. Victor Mihályi în contra statului ungar și a națiunii maghiare. La urma urmelor nu era lucru greu. Dl Mihályi (stil de ovrei obraznic! Red.) doar' își recrutează pelerinii la Roma bătând toba mare și sunând din trîmbițe în chip obraznic, și pleacă la Roma cu intenția să atragă în complotul antimaghiar și pe Sfântul Părinte“...

Și așa mai departe, întreaga pagină! Se vede cât de coloză colaborația lui Jozsenszky.

Rușii în Bulgaria. Ziarele din România aduc următoarea știre senșională:

„Se anunță din Sofia, că între Rusia și Bulgaria s'a încheiat o convenție prin care aceasta din urmă dă portul Burgas Rusiei cu chirie pe timp de 50 ani, constituția bulgară nepermițînd o cedare de teritoriu“.

DIN ROMANIA

Afacerea Hallier continuă a agita spiritele. În Camera a interpelat deputatul (liberal) N. N. Săveanu, ear' în Senat dl Emanuil Porumbaru. Ambii au acusat poliția pentru că a bătut cetățenii adunați să manifesteze în contra unui tribunal de arbitri pe

care-l consideră rușine și ingenu-chiare a țerii. La Camera chiar un guvernamental a interpalat Hallier să cerceteze dacă Ovreiul Hallier la lucrările portului Constanța n'a întrebuințat material prost ce i-a rămas de la lucrările din portul Pireului (Grecia).

Interpelanților li-a răspuns dl general M. Anu, ministru de interne și Ionescu, ministru de finace. Acesta din urmă folosînd un limbaj violent din urmă folosînd un limbaj violent în la adresa partii „liberal“, a înțeles demnat pe dl Ca. P. șeful constituționalilor, să ia cuvîntul și să reprobe asemenea violențe.

Pe ieri național-liberalii au convocat o întrunire de protestare.

„România Jună“ ce ne-a sosit azi scrie că pentru a se potoli agitația și a se da satisfacție țerii, actualul guvern trebuie să demisioneze.

Desbaterile tribunalului de arbitri urmează de altfel fără întrerupere. Guvernul a luat cele mai severe măsuri pentru a opri demonstrațiunile.

S'au facut numeroase arestări.

Din Dietă.

— Ședința dela 17 I. e.

În continuarea desbaterii asupra bugetului ministeriului de agricultură, cel dintâiu orator al ședinței a fost deputatul guvernamental Iukovich József, care a vorbit despre latifundi și despre fidei-comisii, declarând că ar fi injustă ștergerea acestor din urmă. Din punct de vedere al economiei naționale vorbitorul ar dori mai multă parsimonie. E lucru regretabil — zice — că oamenii n'au atâta abnegațiune, ca cu trebuțiile de traiu să se mărginească la un minim, cum o făceau asta alți bărbați de stat, Deák Ferencz de pildă, cari n'aveau aproape de loc cheltueli personale. Oratorul accentuează, ca fiecare să sporească în avere prin munca sa proprie, nu însă rapid și pe căi de speculație. În lupta economică vorbitorul are în vedere două lucruri de importanță: instrucția specială tinerimii în ale economiei, și însoșirile. Cât pentru cea dintâiu, oratorul o recomandă ministrului, ca să-și dea un avânt mai mare, ear importanța însoșirilor o găsește în baza lor morală, și în ținuturile locuite de naționalități ele ar fi foarte favorabile pentru a câștiga pe naționalități pentru ideea statului național maghiar.

Al doilea a vorbit deputatul ovreu Bartha Ödön despre fidei-comisii, declarând, că sistarea acestora ar fi de dorit chiar din punct de vedere național. Trecînd apoi la chestia Rutenilor și a imigrărilor ovrești, jupânul Bartha a dat câteva ghionturi consilierului ministerial Egán pentru expunerile lui din săptămênile trecute într'o adunare din Munkács asupra imigrărilor ovrești din Galiția, și a apărut pe conștinționali și periclitat. În tot decursul vorbirii sale deputatul ovreu n'a fost întrerupt, decât singur de Rakovezky, care în două rînduri l'a strigat: „chestie jidovească!“ și „Mare viclean ești tu, Ödön!“

ECONOMIE.

Cereale (bucate).

De aci încolo prețurile pe piețe se scotesc în coroane și după 50 chilograme, ear' nu ca și până acum, după maza metrică (10) chilograme).

Prețurile dela 18 Martie n.

In Arad:

Grăul cel mai bun	cor. 6.80—6.90.
Grău mijlociu	6.70—6.80.
Cucuruz	4.40—4.50.
Săcară	5.50.
Orz	5.3J.
Ovės	4.25.

Cursul pieții din Arad.

Hărțile-monetă română	Comp. n. 9-48	vând	9.52
Lire turcești	18.90	19.—	
Imperiali (15 R. aur)	126.—	127.—	
Ruble rusești 100 a	5.58	5.68	
Galbeni	9.48	9.58	
Napoleon-d'or	58.50	58.95	
100 Marce germane	11.90	12.54	
Livre sterling			

S p i r t :

Spirit rafinat; cu toptanu	21 lan.	55.50
" " cu micu		56.50
" brut cu toptanu		54.50
" " cu mic		55.50

Porci :

(Piața Steinbruch)

Ungari; greutate:		cr. p. kg.
bătrâni 320—380 kg.	40—42.	
tineri 320—390 "	44—44.5	
" 250—390 "	44—45	
" până 250 "	45—46	
mijlocie 240—260 "	47.5—48	

O carte bună Distinsul nostru profesor din Brașov, Dl. Vasile Goldiș a lucra o folositoare carte școlară: „Geografia pentru școlile populare, întocmită pe baza planului Ministerial de învățământ. Partea primă (pentru clasele III și IV), cu numeroase ilustrațiuni și harte colorate.” editura librăriei Ciurcu Brașov. Prețul unui exemplar 35 cr. Materialul tratat s estinde pe 68 pagine, în ordinea următoare: „1. Regiunile lumii, 2. Comuna, 3. Locuitorii și ocupațiunea lor, 4. Religionea și limba locuitorilor, 5. Hotarul comunei, 6. Drumurile, 7. Apele curgătoare, 8. Apele stătătoare, 9. Mijloacele de comunicațiune, 10. Insulă, peninsula, golf, 11. Șesul, 12. Dealuri și văi, 13. Orizonul, 14. Desemnarea regiunilor lumii, 15. Harta, 16. Cercul, 17. Comitatul, 18. Ungaria. — II. „Ungaria și Europa.” (Materialul clasei a IV a.) Ținutul muntos din Sudost. Cămpia Ungariei. Ținutul muntos Nordostic, Ținutul muntos Nordvestic, Ținutul deluros Sudvestic. Orașul Fiume și ținutul lui. Ungaria în genere. Terile aparținătoare Ungariei. Europa în genere”. La toate capitolele e alăturată câte o hartă colorată.

O recomandăm cu toată căldura învățătorilor noștri.

„Biblioteca Teatrală”, apare în Brașov editia Societății de teatru Român. Broșura, 7 cuprinde „Unde dai și unde creapă”, comedie în 2 acte Al. Cosmar, localisată de Iuliu Popescu. Numele dlui Iulia Popescu, mai ales ca traducător și localisator al mai multor piese de teatru, este cunoscut și apreciat la noi. D-sa a tradus și „Bustul”, jucat cu atâta succes de diletanții români din Sibiu, înainte cu 5 ani. Piesa de mai sus desigur va fi primită cu plăcere și diletanții români vor juca-o cu predilecție. Noi o recomandăm cu toată căldura. Este o localizare bună a unei piese teatrale de valoare.

A apărut în editura de arte grafice „Minerva” din București „Călinarul Minervei” pe anul 1900 cuprinde o mulțime de lucruri frumoase și instructive.

Calindarul nostru

pe anul visect 1900

ca prim călindar scos în tipografia noastră

a apărut tocmai acum

cu ilustrațiuni, cu un bogat și variat cuprins literar.

Prețul 30 cr.

plus 5 cr. poro postal.

Doritorii de a și-l procura sunt rugați

a se adresa la

Administrația „Tribunei Poporului”

La comande mai mari de 10 exemplare

dăm 20% rabat.

ADMINISTRAȚIA

„Tribunei Poporului”.

A apărut

Și să află de vânzare la administrația „Trib. Poporului”

următoarele opuri:

- 1.) „Calendarul nostru” — pe 1900. prețul — — — — — cor. —.60 fil.
- 2.) „Amicu Poporului” — de Titus Vuculescu, pretor. Indreptar practic în cause administrative. Prețul — — — — — „ 1.— ”
- 3.) „Lupta pentru drept de Dr. Rudolf Ihering traducere de T. V. Păcățean, prețul — — — — — „ 2.— ”
- 4.) „Judecătorile cu jurații” — de Teodor V. Păcățeanu, prețul — — — — — „ —80 ”
- 5.) „Libertatea” — de Ioan Stuart Mill, tradusă de T. V. Păcățeanu, prețul — — — — — „ 2.— ”
- 6.) „Principiile politice”, după Dr. T de Holtzendorf, de T. Păcățeanu —prețul — — — — — „ 4.— ”
- 7.) „Caractere morale” — exemple și sentințe culese din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne, de Ioan Popoa, profesor în Brașov. Prețul. — — — — — „ 2.50 ”
- 8.) „Răsboiul pentru neatârare” și „Povestea unei coroane de oțel” ambele de George Cosbuc. Prețul Răsboiului „ 1.20 ”
Prețul „Coroanei” — — — — — „ 1.60 ”
- 9.) „Din vremuri apuse” — de Judita Secula nasc. Truția — prețul — — — — — „ 1.— ”
- 10.) „Vieritul” — de Petru Vancu, prețul — — — — — „ 1.— ”
- 11.) „Teoria Dramei” — de Dr. Iosif Blaga. Prețul: — — — — — „ 3.60 ”
- 12.) „Juvenilia” — de Sextil Pușcariu. Preț: — — — — — „ 1.60 ”
- 13.) „Cuvântări bisericesti” — traduse de Ioan Genț. Preț. — — — — — „ 5.— ”
- 14.) „Pribeag” — de Ioan Iosif Sceopul, preț — — — — — „ 1.50 ”
- 15.) Instrucțiuni populare despre Datorințele și Drepturile purtătorului de dare edate de Vilhelm Niemandz prețul — — — — — „ 1.20 ”
- 16.) „Liturgia Stului Ioan Crisostom” (pe note) pentru cor mixt pe 4 voci — de Nicolae Stefu învățator în Arad. Aceasta liturgie conține toate cântările liturgice, ce are să răspundă corul în Dumineci și sărbători. Pe lângă acestea mai conține irmoase priceșne și un adaus de cântece populare. Toate imnele se pot cânta și numai pe 2—3 voci. Prețul unui exemplar s'a redus dela 6 la 5 coroane.

La comande să se mai adauge de fle-care op 10 fleri spese postale.